Należytość pocztowa opłacona ryczałtem

Ч. 3 (541). Неділя, дня 26. січня 1930. Рік XII.

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

ОРГАН НАЦІОНАЛІСТИЧНОЇ ДУМКИ

Адреса Редакції і Адміністр. „УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС“ Перемишль, Побереже 1/I. Конто П. К. О. в Варшаві Nr. 142.807. Передплата в краю виносить 10 зол. річно 5·50 зол. ,піврічно 3 зол., чвертьрічно. В Чехії квартально 18 ч. к. Передплату з Чехословаччини складати на конто Адм. „Укр. Голосу“ в Živnostenska Banka v Praze). Для Франції 60 фр. річно. Для Америки 2½ дол. річно
Рукописів Редакція не звертає, неоплачених писем не приймається.

Ціна примірника 25 сот.

Рахунки платні і заскаржальні в Перемишлі, а замовляючий анонс вже тим самим без застережень годиться на це.

ТАРИФА ОГОЛОШЕННЯ: За текстом за 1 вірш міліметровий одношпальтовий (сторона має пять шпальт анонсових) 0·30 зол., для дрібних промисловців укр. інстит. 0·20 зол. Дрібні оголошо. 0·15 зол. за слово, найменше дрібне оголош. 1 зол., для шукаючих праці подані безпосередно до Адміністр. по 0·15 зол. Оголошення в тексті 150% дорожші, на першій стороні 300% дорожші.
Редактор приймає щодня від год. 11—1.

НЕВА — МУРМАНЬ.

Чого тільки не обіцювали червоні „апостоли“ московського большевизму в перших місяцях і роках большевицької революції?: Свободу, рівність, братерство, пошановання прав людських, громадських і національних, усунення раз на все неволі особистої і збірної, а разом з тим скасовання економічного визиску і започаткування нового кращого життя, свободу слова, переконань і віри.

Щоби унаглянити той шлях облуди, брехні і підлости, яким йде від самого свойого початку історія московсько-большевицької революції, щоби унаглянити ту пропасть поміж большевицьким словом і ділом, поміж теорією і практикою, поміж обіцянкою чи приреченням та їх додержанням, словом, щоби здерти занавісу брехні і облуди з правдивого обличча большевизму подаємо на цьому місци кілька перших листів від втікачів з червоного большевицького пекла. Каторжний шлях, що його з волі Москви пройшли оті люде — це правдивий образ большевицької дійсности. Мусимо усвідомити собі, що большевицька дійсність це в першу чергу дійсність **московська**. Вона була і є однакова. Чи нею руководив Іван Грозний, Петро I., чи тепер Сталін, московська дійсність все була віроломна, брехлива, облудна, дикунська і хамська. Супроти нас вона все була винищуюча і катівська. Так було за Петра I., коли Москва гонила наших козаків над Неву мостити фундаменти під московську царську столицю, під якою лягли десятки тисяч найсвідоміщих тодішніх Українців. Так само є тепер, за часів Сталіна, в яких Москва жене сотні тисяч найсвідоміщих наших громадян промощувати шляхи до Білого Моря. Як в часах Петра I. над Невою, так само в наші дні на далекій Півночі на Мурманських шляхах відограється та сама дієва траґедія нашого народу: Народ тягне невільниче ярмо, яке сам через свою легковірність, легкодушність та сліпоту наложив на свою шию. І гинуть найкращі люде на Мурманських шляхах і Соловках, як гинули над Невою колись, для слави і величі чужої ідеї.

Можна менше або більше дивуватись нашим людям, що в часах революції були настільки пяні, дурні і легковірні, що запхали добровільно свою шию в найстрашніще і найтяще ярмо, яке знає історія людства, але треба не лише дивуватись але й карати тих, що ще сьогодня стають на боці ворога і в той спосіб стають співучасними і співвинними в злочині морду на сотнях тисяч наших найкращих громадян, що підтримують чужу катівську руку і в своїх душах дають приміщення замислам катів.

Довгий, тернистий, крівавий це шлях, яким Нація наша йде до державности і визволення. Він ще нескінчений. В супереч усім тим миролюбивим, пацифістичним, світобратерським сподіванням, він позначувався етапами Тухоль, Домбів, Берестів, Калішів, Бриґідок, — остання наша пасійна стація це Соловки. Але помимо все — Нація на шлях визволення рішуче вступила. Вона до своєї мети дійде. — *Е. З.*

*

Редакція „Українського Голосу“ довідавшись, що між втіканами зі Соловецьких Островів находиться 10 селян з України, рішила увійти в звязок з втікачами та прийти їм з моральною та матеріяльною помочею. В цьому числі ділиться Редакція „Українського Голосу“ зі своїми Шановними Читачами тими відомостями про Соловецьке пекло, що їх згадані селяне в формі листів прислали до нашої Редакції.

ЛИСТИ ЗІ СОЛОВЕЦЬКОГО ПЕКЛА.

Киміллінна, 26. грудня ст. стилю 1929 р.

До Редакції „Українського Голосу“ від селянина села Трипілля на Київщині — Кульбашного Миколи Івановича і других громадян Українців втікачів з червоної московської каторги.

Вельмишановні і Дорогі Земляки!

Щиро дякуємо Вам за Вашого листа і за гроші, котрі ми одержали 24 грудня 1929 р.

Сьогодня хочу написати Вам як мене і за що мене арештували та як наша Україна карається під московським пануванням.

В літі 1928 р. приїхав аґент ҐПУ у село Трипілля в 12 годин ночі і заарештував нас 11 громадян, призвіща котрих: Павло Якович Назар, Остап Василевич Хоменчук, Грицько Артемович Колісник, Василь Іванович Оленич (учитель), Василь Андреєвич Бельдій, Марко Антонович Удод, Федір Корнієвич Заброда, Олекса Гаврилович Грицаєнко, Андрій Дмитрович Петренко, Микола Іванович Кульбашний. Завели нас усіх в „БУПР.“ (Київську Лукіянівку) як обвинувачених за злочин зі статі (параґрафу) 56^{17} за 1919 р. (повстання проти совітів) та зі статі 54^{10} (аґітація проти совітів в 1928 р.) З поміж згаданих арештованих розстріляли трох громадян: О. В. Хоменчука, О. Г. Грицаєнка, і Г. А. Колісника. Назара П. Я. присудив Харківський суд на 10 років концентраційних лаґерів, Удода М. А. на 10 років, Петренка А. Д. на 3 роки, а Оленич В. І., Бельдій В. А. і Заброда Ф. К. остались ще за московською колеґією і не знаю може й тих розстріляли. В селі Халитя, що в трьох верстах од нас, заарештували 10 громадян, з яких двох ростріляли, чотирох засудив харківський суд по 10 а чотирох по 5 років каторги за орґанізацію повстання проти совітів.

У нашім Київськім окрузі заарештовано у кождому селі як не по 10 то по 5 громадян, а у великих селах то й по 25, із котрих частину ростріляли, а частину заслали на далеку північ.

За моє перебування у Київському БУПР-і від 24 липня до 24 вересня 1928 р. ростріляно було 50 студентів і чесних селян, в тому числі також українських священиків і хто лиш Українець так і арештують. Як розказували новоприбувші на Соловки засуженці, панує на Правобережі жахливий терор і арешти. Заарештовують найкращих робітників України. От наприклад у місті Василькові заарештовано більше як 150 громадян. Багато з них ростріляно, а решта на Соловках. У Київі арештовано 23 квітня 1929 року багато студентів і вищеосвічених громадян.

Я їхав на Соловки разом з Бердичівцями і вони розказували мені, що в їхніх околицях такі арешти і ростріли, що тяжко собі уявити.

Найбільше арештів посипалось від 10 марта 1929 р. а потім повторились знова сильні арешти в перших днях вересня і далі шаліють.

Заарештованих гонять до київського БУПР-а наче худобу до бойні. У самому БУПР-і набють заарештованих як селедців у бочку, а коли забракне воздуха у камері, як ізомлієш і упадеш, то винесуть тебе на подвіря і виллють на тебе відро холодної води. Освіжать тебе тай знов тебе туди. Коли нас пригнали у БУПР і загнали в одиночку 20 громадян так, що не було де сісти, усі мусили стояти один біля одного. Спати прийшлось лягаючи один одному ногами до лиця і не на спині, а боком. Та мимо того всі ми не помістились і двох із нас мусіло кластися другим на ноги в поперек. Держали нас там два тижні і ми думали, що як переженуть нас на слідчий корпус то нам там покращає. Аж ось переганяють нас у камеру де було при цараті 16 чоловік, а нас туди загнали чоловік 70.

У ранці давали нам кипяток без цукру, у обід „борщ“ або „зупу“: сіль та вода, що й ложкою нічого не піймаєш. О 4-тій давали перекарену воду, а у вечері по ложці каші і на добу 300 ґрамів хліба і з тим лягай спати.

Тепер напишу вам про грабунок большевиками селян: Коли обкладають селянина податками і він їх неможе заплатити то кождої години наростає пеня (кара) поки дядько не заплатить „опредподатку“. Коли-ж він не в силі його заплатити тоді приходять та забирають у нього усе майно. Як нема пригожого майна, тоді продають як є — хлів, а нема хліва то хату продадуть. Як звезе дядько хліб до двора то немає права сам молотити, а привозять до його у двір молотілку і за те що змолотять беруть на місци два фунти з пуда, а весь хліб беруть на учот (реєструють) і кажуть йому що ти — мовляв, не маєш права свойого хліба рухати, а мусиш його нам привезти. Для себе можеш лишити по 6 пудів на душу. Тому то селяне бідні і богаті так і слухають чи ніде нічого не чути, а балакати не можна поміж собою, бо як зійдуться дядьки до одного в гості у трьох, у чотирьох, по шклянці чаю випють, так вже й орґанізація готова і статя 54^{10}, Соловки або розстріл готові. Дядькам дуже трудно в теперішній час сходитися, а проте в селі є такий дух, що колиб оце денебудь гуркнуло такби й вирубали всіх большевицьких комісарів. У цьому літі спалили селяне багато комуністичних господарств і убили багато партійців, но і багато селян розстріляли за це.

Тепер розкажу як нас вивозили на Соловки?

До Москви їхали ми ще сяк-так а од Москви посадили нас у „Столипінські“ вагони, у камеру по 14 до 15 чоловік і так везли нас до самого міста Кем. Московські вартові відносилися до нас дуже кепсько так, що нам ні води не було, ні чаю. Пригнали нас на Попів Острів, там нас загнали у двір над морем, кільчастим дротом обгородили, сейчас сказали нам скласти наші речі на одну купу, ми склали, а нас у ряди та стали перечислювати та муштрувати. Так нас муштрували, що я хоч 40 років прожив, а не чув ще такої муштри як у Поповому Острові. Потім загнали нас у барак чоловік тисячу. Не всі туди влізли, частина спала на дворі, на снігу і на дощі. В ранці і у вечері виганяв нас на провірку ротний Курілко та як почне муштрувати, щоб рівно стояти, щоб як слід голову тримати, а як не так як він хоче, то загадає головою крутить цілу годину. Коли стоїш не так як він хоче то будеш бігати кругом оттих річей наших, що понакладані серед двору, цілу годину. Як почне учити здоровкатися то три години держить. Люди померзнуть так що зуб на зуб не попаде. А він усе каже „здоров ребята“, то ми як крикнем „здра...“, а він каже — „не чую, лучше“, то ми знова, а він каже — „не чую, так крикніть щоб у Ленінґраді було чути“, то ми кричимо аж похрипнем. Та мабудь у Ленінґраді того не чути, а тоді він начинає так лаятись, що соромно повторяти і каже: „загадаю в грязь лягти, — ляжеш, загадаю в воду зімою полізти — полізеш і т. д.“ Отце так ми побули у Поповому Острові тиждень. По тижневі вислали нас у командіровку в Зашейку. Приїзжаю я у Зашейку, заганяють нас у барак, що весь був у сажі. Люде тут одні босі, другі в лаптях, ну, думаю, — тут пропаду. Коли ні, через три дні висилають нас у другу командіровку у Бабин Кут, що в 130 верстах від Фінської границі.

Везли нас човнами по озерному басейну північного краю та по річних порогах високих камінистих і мілких. Скільки ми там горя набралися того не розкажеш. Навантажили ми човни припасами і струментом та поїхали. А тут дощ та сніг. Там, де не проходять човни на порогах, заганяють нас дозорці і начальник у воду, кого по пояс, кого ще глибше, — тягти через пороги човни по воді з тягарем. Пообмочуємось, пообмерзаємо, а спати на снігу під соснами приходиться. Думаю я: Тут мені пропадати, ніхто й не звнатиме. Так ми промандрували дві неділі поки доїхали на місце у Бабин Кут. Приїхали і тут теж під соснами на снігу спати довелось. Тоді хлопці почали рискувати. Нам дали сокири теслярством займатись, бо загадали бараки будувати і сказали, щоб у чотирох зрубали 16 дерев та перенесли їх на собі, кладучи на постройку, а носити було з пів кільометра. Потім показалось, що треба організувати більше людей зі сокирами бо роботи було до біса. Харчів було мало. Тим, хто виконав завдання давали по 2 фунти хліба на добу, у ранці ложку каші на весь день, а у вечері зупу зі смердячої риби і ложку каші.

Ми вийшли з терпіння, забрали сокири, зробили напад на нашу варту, обезброїли її, забрали у вартових рушниці, набрали харчів і подались до фінляндської границі. Нам пощастило, бо не було дуже холодно, хоча ми й спали на снігу під соснами, а в друге нам пощастило, що коли нас не стало харчів то пішов дощ та розтаяв сніг і ми почали харчуватись тими ягодами, що ми їх з роду ніколи не бачили, мох оленячий варили та їли і так ми добились до Фінляндії аж на одинайцяту добу.

На Соловецьких Островах і в найблищій околиці находиться більше як 65 тисяч вязнів. Найбільше Українців та Кавказців. Інших народностей менше. На самому Соловецькому Острові є 35—40 тисяч самих політичних вязнів. Більшість з них — це селяне з України. Всі вони мають великі кари. Найбільше таких, що мають 5—10 років. Таких, що мають три роки є мало.

Щиро дякуєм Вам наші Земляки за Ваше піклування над нами.

М. І. Кульбашний.

До Редакції „Українського Голосу“ від селянина Павла Степановича Дзядика.

Дорогі Земляки!

Мене вивезли з України 24 вересня 1929 року. Довелося мені відбути командіровки у слідуючі лагери: Попів Острів, Ухта, Паранда, Красна Горка, Остров Голюфа, Остров Зайчики, Вандір, Каприз, Тройцик, Кір-Тан та інші. Усі ці місцевости — це місця командіровок і каторжних робіт. Тепер знов відкрили нові лагера: Котлас, Печори. Це все командіровки по лісозаготовці, або шосейних дорогах. На роботах по лісозаготовці дають такі завдання і дають таку „школу“, що не можливо їх виконувати так, що як приїде зі свободи чоловік то виповняє ці завдання, а як побуде у большевицькому лагері місяців два то втратить силу свою, не має сил доплентатись до бараку і остає в лісі ночувати. Харч: 1½ фунта хліба на добу, „зупа“ зі смердячою рибою раз у добу, а як хто не виповнить завдання то дістає лише ½ фунта хліба і ставляють його на мороз зімою, а літом на комарі, або голого у воду на 3 години заганяють і кажуть кричати, — мовляв ти симулянт і не хочеш робити. Та ще садовлять в карцер, дають харчі варені через два дні на третий. На командіровці в Ухті та Паранді, на шосейній дорозі дають завдання: на 6 чоловік 12 кубічних сажнів землі вивезти на тачках по воді на віддаль одного кільометра. На Мор-Сплаві другого лагера Попового Острова кажуть знова одному чоловікові 120 довгих колод витягти із води і обдерти зі шкіри а як не виповнить задачі то беруть дручок, що називається по соловецки „дрин“ і бють. Те саме і на Пін-Озері дають по 40 колод 4 до 5 вершкових і 9 аршинів довгих на одного чоловіка і він мусить їх нести на собі 3 кільометри по воді аж до залізниці. Як виповниш задачу то пускають тебе у барак, а ні, то спиш під соснами на снігу. На ноги дають лапті а одягу ніякого не дають, так що невиносимі роботи доводять людей до того, що люде відрубують собі руки або ноги, щоби не брали на роботу. На командіровці у Красної Горки заморозили в 1928 р. 200 чоловік, із цього 60 на смерть, а решта осталася каліками на віки. Ліків нема ніяких. Ями копають кожен день літом, заготовляючи їх на зиму. У ями кладуть по 200 чоловік. Кидають у яму цілу зиму а весною приходять і складають як оселедців і коли рука або нога зогнуті то беруть і сокирою відрубують, щоби щільніще уложити. Що за зіму вимре і пропаде то ҐПУ за літо знова навезе. Кожен вечір є провірка. Як лиш скінчиться каторжна робота, спочити і заснути не дають і тримають 4—5 годин на провірці. Були такі випадки, що хтось лежить під нарами як кличуть на провірку або женуть на роботи в ранці і не встає. Тоді вартові, довго не питаючись товчуть його колами, аж тут показується, що він вже давно захолов.

Ще є на Білому Морі остров, від Соловецьких Островів на північ кільометрів 30, таксвана Сокирна Гора. Це гора кари, на самому верху якої є побудований БУПР і туди висилають таких, що намагалися втікти, а їх зловили, або хто не повинується наказам вартових. Там дають ½ ф. хліба на добу, а горячий харч дають через два дні в третій. Коли вязень попаде в „Сокирку“ то його роздягають до гола і ставлять в спеціяльно споряджену будку, щоб він і не ворухнувся. У тій будці вязень проходить усі смертельні муки.

Як згадаю це все, то ще й сьогодня мороз поза шкіри ходить, ночію не спиш, будишся і хочеш втікати десь на край світа, під землю запастися хочеш, а другий раз кулаки стискаєш і зубами гризти оту прокляту московську сволоч.

З тим дякую Вам дорогі Земляки, що про нас в лиху годину не забуваєте.

П. С. Дзядик.

(Дальші листи у слідуючому числі).

Роздроблення нації.

З. П. — При розгляді сучасних Західньоукраїнських політичних і громадських відносин, поперед усього впадають в очі два, по своїй суті крайно неґативні, попросту залякуючі явища: неймовірне гурткове *роздріблення*, попросту спорошковання українського громадянства і пошесть усе розїдаючого *пльоткарства*. Хоролива тяга до ґруповости і розбивання себе на як найдрібнійші гуртки є неймовірна. Одна німецька пословиця каже, що де зійдеться двох німців там вони зараз же закладають три союзи. Цю пословицю можнаб примінити до наших сучасних західніх відносин в тому змислі, що де зійдеться двох українців, там вони заразже творять три поборюючі і без милосердя обмовляючі себе взаємно кліки. Це явище помітне скрізь, починаючи від західньоукраїнської теріторії в цілому і кінчаючи на відносинах в найдрібнійшім куликівськім товаристві. В силу якогось страшного внутрішнього примусу, вічно у нас хтось має щось проти когось, вічно хтось має комусь щось до закиду, в душі наших людей неначеб вївся хроб невгасаючого неспокою, нетерпимости, знервовання, невдоволення всім і вся. Застрашуючий субєктивізм і перечулене почуття особистости йде горою понад усім. Це ярко помітне передовсім в площині політичній. Субєктивізм тут панує безмежний. Не є ані трохи штукою збагнути програми, плятформи, прінціпи тактику і заміри нашої політики, наших партій і уґруповань. Все це доволі просте, навіть прімітивне. Та не на тих річевих плятформах, програмах, тактиках і т. д. базується наша „політика“. Вона базується передовсім не елементі—особистости. Її може збагнути лише той, хто пізнав яке є особисте відношення посла Д. Д. до посла Л. Л., а потім відношення цего до того чи іншого сенатора і т. д. Це є рішаюче. Так само мірилом „громадського“ життя цего чи іншого провінціонального містечка не є така чи інша праця в кооперативі, в Просвіті, в Народнім Домі і т. д., але відношення пана меценаса Х. до пана директора У. і з черги відношення цего до пана радника, чи доктора, чи учителя чи війта, чи радного чи простого собі таки З. Одна половина нашої „політики“ це є безконечний, ґордієвими вузлами густо пересипаний ланцюг найдивовижніщих взаємних образ, дрібних інтриґ, терть невиношення себе і взаємного нетерпіння. Не можна буквально зробити кроку, щоби заразже не влізти в якусь дуже замотану історію, де цей сказав колись комусь таке, а той знова відповів сяк і так, і з цього вийшло оттаке і таке. З цего виходять безконечною чергою застереження, остерігання, сплітки, лайдацтва, історії; щораз частійше паде і щораз за дрібнійшу монету йде на краєвім ґрунті незнане до війни в Галичині слово: *провокація*, навіяне вітром зі сходу і хоробливо витворене трійлом сучасної неволі. Галичина забула усміх і всяку життєву радість; зробилась скрита, злісна, невибачлива, підзорлива, подражнена і пацькована, завсігди наставлена на найгірше. У всякім, найдрібнійшім навіть товаристві зложенім з пять осіб є зі засади для кождої справи 3 концепції 6 інтерпретацій, 12 підозрінь і 24 інтриґ і хто збагнув цю дійсність по всім краю, починаючи від парляментарної репрезентації а кінчаючи на Куликові, цей може про себе казати, що знає нинішне західньо-українське життя. Дивачна річ: при всій традиційній жертвенности „на народні цілі“ суспільність неначеб цілковито затратила почуття чисто людської товариськости і взаємної льояльности, що наприклад в такій високій степені ціхує англосаксонців. В Анґлії ґрупова чи станова боротьба і розбитість, не торкає особистих відносин; у нас особисті відносини цілковито зафарблюють, навіть більше, з підстав оформлюють громадське життя. В цьому звязку слід відмітити знаменне явище, що конечну найбільш навіть особисту як тут кажуть „хрію“ люде за всяку ціну стараються оправдати і „підмурувати“ спеціяльно для цього фабрикованою „ідеольоґією“. Завсігди воно — сварка не випадає так грубо, дістає певне „духове“ тло... Взятиб перше з краю містечко. Його „ідеольоґічне“ і „партійно-політичне“ зріжничковання не йде по лініях якихось станових чи клясових дійсно суспільних програм і інтересів, але по лініях інтересів засадничо пересварених поміж собою містечкових „лідерів“. Є нпр. в даному містечку адвокат, веде орґанізаційну роботу, Сокіл, Луги, кооператива — усе як слід. Але вявляється в містечку другий адвокат, конкуренція, починається неминуча боротьба, з тим результатом, що один з них виявляється одного дня „ундистом“ а другий „упіпістом“. Це залежить від цего хто скорше „ідеольоґічно“ заявиться; коли Х скаже що він УНДО, то Y заявиться неминуче як радикал або У. П. П. для простого противенства. Але заявить себе ундистом Y то упіпістом стане автоматично ундівець, дарма, що дивлючись суспільно оба однаковіські інтеліґенти.

Особливо богато лиха накоїли в краю в цему відношенню останні вибори ро польського сойму. Край ще й до нині здрігається під їх споминoм. Тут і там трійливі зерна партійно-політичної ненависти розрослись попросту до монструальних розмірів. Тут і там, село чи містечко розбите на „18-ку“ і „22-ку“, цілковито зносить себе у взаємній боротьбі і обезвладнює в місцевости всяке громадське орґанізаційне, хочби навіть економічне культурно-освітне життя, бо одні з усіх сил не дозволюють „побідити“ другим.

Це роздроблення нації, роздроблення в нутрі партій, в містах, в ґрупах, товариствах, пошесть клік і гуртків, незагнуздана гульня субєктивізмів — все це викликує зрештоюж враження, що звязуючий цемент одного ідейного відчуття, одного волевого спрямування, одної осередкової ідеї — неначеб звітрився, перестав тримати громадянство в спойці. Вяжусь наше громадянство і втримують в цілости під сучасну хвилю щолиш *статичні* моменти національности: передовсім етноґрафізм, почуття сильного поневолення, врешті бажання до власної державности. Але майже не має під сучасну пору обєднуючого моменту *динамічного*, отжеж програмово і тактично еконкретизовалого політичного завдання, якоїсь програми визволення і взагалі системи активної творчої, спрямовуючої до конкретних завдань політики. Громадянство не має виразно поставленої цили *на зовні* і проте вичерпуєтося безплідною по своїй суті боротьбою у власнім нутрі.

Програмове і передовсім конкретне *тактичне* поставлення цеї цили *на зовні*, висловлення нашого визвольного *як*, в немалій мірі спричиниться до сконсолідовання західніх внутрішньоукраїнських відносин.

ПРАВНИЧА ПОШЕСТЬ

Кілька дискусійних уваг на теми нашої шкільної „політики“.

Коли запитати першого з краю українського студента: що студієте?—то в подавляючій більшости випадків отримаєте одну і ту саму відповідь: *право*. Не тільки університетські центри, але в першу чергу західньоукраїнські міста і містечка попросту перелюднені — нашими незакінченими юристами. З огляду на довголітній брак західньоукраїнського студентського орґанізаційного оседка, число тих за-богатьох — правників є статистично майже не до схоплення, у всякомуж разі воно є понад міру велике. Офіціяльні університетські цифри не виявляють зовсім докладного стану річи, бо є поміж ними сотні „вічних правників“, які взагалі не є на університетах інскрибовані, але які „студіюють“ свої, от рода в род передавані скрипта і пандекта — на селі.

Цей стан річи не є нормальний, дарма, що спричинений тзв. „обєктивними умовами“. Існує нпр. одна з таких проблем орґанізованого громадського життя, як *рівновага і гармонія у взаємоділанню громадських клясово-професійних чинників*. Це торкає так само цілі національні орґанізми, як теж їхні поодинокі орґани. Ця рівновага і гармонійна зіграність потрібна також — і то навіть в першу чергу — в клясі інтеліґенції. Якщо хочемо жити упорядкованим контрольованим громадським життям, то мусимо так його побудовувати, щоби зріжничковання інтеліґентської кляси було доцільно достосоване до реальних вимог життя цілої суспільности. Мусимо мати відповідний для потреб суспільности відсоток учителів, священства, адвокатів, лікарів, професорів, інжінерів і т. д. і одна фахова ґрупа не повинна галапасувати коштом веґетації другої. Є цілковитим абсурдом дозволювати собі на півтора тисячі зайвих юристів в той час, коли нам натомість треба якраз півтора тисячі добрих і підприємчивих купців. Живемо в страшно неупорядкованих і нераціональних суспільних відносинах. Якої небудь контролі, якого небудь кермування тими справами — немає. Живемо суспільно як дикий праліс, всі в суміш, як хто хоче. Це зрозуміло, бо взагалі не маємо центральної національної західньоукраїнської устан ви, яка доцільно і пляново кермувалаб громадським життям.

Таке поняття, як раціональна *шкільна політика*, яка студіювання нашої молоді доцільно і в м ру національних інтересів зріжничкувалаб, для сучасного західньоукраїнського національно-політичного проводу, очевидячки не існує. В тих умовах молодь ходить цілковито самопас; вибірає собі фахи наосліп, йде в цьому напрямку засадничо по лінії найменшого спротиву, рішає так, як хвиля подиктує.

І длятого, що студіювання права вимагає найменше починовости, рухливости і грошей, подавляюча маса цеї молоді кидається на — пандекта. Що ця молодь робитиме в подавляючій більшости зі своїм правом? Для стільки правників не маємо в даних умовах примінення. Поминаючи факт, що ота гіпертрофія правництва скоро чи пізно відібється дуже дошкульно на цілій суспільности у формі неминучого розпроцесовання села, більшість тих юристів все одно не найде в своїм фаху примінення. Більшість з тих недокінчених Плеваковик, що здебільша довшими роками „студіюють“ в хаті на хлібі своїх батьків, все одно піде пізніще по чужим фахам, задовольняючись потім чим попало, коопер цією чи латанням інших дір, „аби тільки якось жити“. З них потім небуває ані добрих кооператорів ані купців, ані інших фаховців; всі вони сповнюють потім як нефаховці чужі їм механічні, виконуючі функції, але ніколи функції творчі і починові. Більшість з тих молодих виходить із дивачного, нічим не виправданого заложення, що — право можна потім „коли зміняться умови“ скрізь примінити, воно попросту якась універзальна масть, якою можна всяке недомагання гоїти. На діліж, перед більшістю з них стоїть безвиглядна молодість і ще більш безвиглядний зрілий вік; можливости усамостійнитись є мінімальні, дістатись на державну службу ще менші, — та молодь, засуджена на голодові заробітки, не може ані закладати своїх родин, ані відігравати цеї суспільної ролі, яку повиннаб по силі свого клясового покликання. Через брак контролі над розподілом громадських функцій, творимо послідовно із цеї молоді західньоукраїнський інтеліґентський люмпенпролєтаріят, сотні а то й тисячі невдоволених своїм прогавленим життям мальконтентів, типи людей життям „ображених“, які в немалій мірі витворюють потім атмосферу social insanity, хаотичности, невдоволення і громадської несціпленности.

Брак провідного національного західньоукраїнського осередка, що не вичерпувавсьби в парляментарно-партійнім політикантстві, але суверенно кермував цілістю західньоукраїнського національного життя, вже тепер починає мститись на тій молоді. Ця молодь не бачить попросту перед собою станово-громадської будуччини.

Після пятьох років перерви, в половині грудня минулого року сотворено західньоукраїнський професійний студентський центр. Одним із найважніщих завдань *Центрального Студентського Комітету* повинноб бути принайменче збірання точного статистичного матеріялу у відношенню до професійного розподілу студентства. Мусимо вже раз нарешті мати перед очима виразну картину дійсного стану річі, щоби могти в цему відношенню інґерувати і студіювання нашої молоді доцільно і відповідно до вимог ґрунту раціоналізувати. У всякомуж разі з невідповідальним творенням станового хаосу мусимо покінчити. Вміння впорядкувати свої власні справи, є першим мірилом державно-творчої здібности західньоукраїнської молоді.

У всякім разі не-правник.

Редакція „Українського Голосу“ започатковує отсим збіркову допомогову акцію для Українців — втікачів зі Соловецьких Островів. Втікачам треба допомогти найти працю по ріжних теренах Европи та головним чинном придбати їм гроші на виїз з Фінляндії. Комітети допомоги політичним вязням та поодиноких громадян просимо зорґанізувати на місцях допомогову грошеву акцію. Адміністрація „Українського Голосу“ приймає пожертви на ту ціль.

Допоможім нашим Соловецьким втікачам!

На оборону і поміч арештованим українським націоналістам: Амат. Гурток при Чит. „Просвіта“ в Тулукові — 10 зол.

Дописи.

Жовква.—Забуті сироти. В часі цегорічних Різдвяних Свят зібрали колядники досить значні квоти на ріжні добродійні цілі.

Збирано датки на закуплення бракуючого інструменту для пластової музики, на прапор для церкви, на викінчення Народного Дому по части на Рідну Школу, заповідаються дальші збірки в свято Богоявлення, але як звичайно, забувається зовсім о наших сиротах.

На закуплення музичного інструменту давали люди по 2 по 1 зл. на Рідну Школу далеко менше, а если раз у рік ходить хто в нашім місточку збирати на сирітський захист, то протягом дня збере квоту, яка вистарчилаби може на закуплення одного обіду для одної сироти.

Є в нас Товариство Опіки над молодіжію, яке має для своїх цілий лиш малі вкладки своїх членів і навіть не задумує користати з датків загалу, бо таки збірки не мають у нас вигляду на успіх. Цегорічна коляда виказала, що загал наших міщан і передміщан на Винниках охочо зустрічав колядників, але о скільки це було получене з „гонором“ для них.

Значні квоти збирали граючі коляди на музичних іструментах і хор церковних братств.

Людям менше залежить на цілях збірки, більше на тім хто і як виконує збірку. Очевидно, що при таким стані річи, треваючим від довшого часу, наші сироти безпомічні, забуті, марнуються. Безперечно, що всі цілі, на які збирано датки є добрі, не можемо однак забувати о тих, які тепер вимагають найскоршої помочи. Ми навіть не знаємо, кілько наших сиріт жиє в містах і по селах в крайній біді, бо хто провадить їх евіденцію?

Звичайно жиють они на ласці близших або дальших членів рідні, які не можуть дати їм удержання.

Знаю в однім місточку двоє сиріт, які стратили родичів в часі війни і від десяти літ жиють під опікою свого діда, який має тепер 85 літ життя і яко чоловік немічний і бідний, сам потребує помочи і опіки.

Захисти для сиріт в великих містах не можуть примістити всіх сиріт з цілого краю, длятого в кождім повітовім місті повинен бути такий захист, який мавби можність розвинути свою діяльність в повіті і вратовати сиріт, подаючи їм спроможність стати добрими членами суспільности. — *Немо.*

—o—

В каламутній воді.

Дня 20. грудня м. р. відбулися в Перемишлі протимоскофільські демонстрації. Самочинні і незвязані з цілою політичною протимоскофільською акцією, вони не осягнули своєї мети і не набрали ширшого розголосу. Займаючи становище супроти демонстрацій — „Український Голос“ осудив суворо цей нескоординований виступ перемиської молоді в статті п. з. „Сваволя“.

Частина перемиської молоді почулася цією статтею ображена і по виході арештованих, скликала дня 29 грудня м. р. віче в справі згаданої статті. На вічу ухвалено резолюції, в яких зібрана молодь осуджує статтю, домагається її відкликання і грозить „вимушенням сатисфакції.“ (Варт згадати, що з цими „резолюціями“ прийшли потім відпоручники від цеї частини молоді до редакції У. Г. і просили у редактора У. Г., поручаючих листів до „Діла“ і „Нового Часу“, щоби вони їх без перешкод помістилили!)

Потому ці резолюції, разом з кількома перемиськими сплітками передно до редакцій „Діла“ і „Нового Часу“ і вони, не розбіраючи справи, підправили їх потрібним собі сосом та помістили негайно в своїх святочних числах, радіючи, що націоналісти в Перемишлі розбиті (аж на 4 ґрупи!) та що є нагода вдарити в „Український Голос“.

Спорити з цею частиною перемиської молоді з приводу її „резолюцій“ не хочемо, і того, що раз сказали, відкликувати не будемо. Щоби одначе висвітлити справу, подамо декілька фактів добре відомих перемиській молоді, на те, щоб схарактеризувати ці чинники, які використали демонстрації й віче для свідомої акції проти націоналістів та „Українського Голосу“, або инакше: вловити в скаламученій собою воді рибку...

Бо кому, спитаємо, було потрібне це, що говорено безпосередно по демонстраціях в Перемишлі, *неначеб то демонстрація вийшла безпосередньо з „Ураїнського Голосу“?!* Кому залежало на цьому, щоби привязати до шиї У. Г. цілу оту „демонстрацію“ заздалегідь фальшиво заініційовану, по партацьки переведену і з гори засуджену на компромітацію, скандал і невдачу?

А далі, чому поіменні запрошення на згадане віче перемиської молоді підписував перший п. Сенечко, *секретар Народньої Канцелярії УНДО!?* Цеї хвалебної ініціятиви мужа довіря УНДА не подав розуміється ні „Новий Час“ ні „Діло“. Але нам цього досить і для нас справа ясна. Жадні „4 ґрупи націоналістів“ в Перемишлі не пересварювались. Є за те хтось інший, що пробує між націоналістів клини заганяти.

Не подали вкінці шановні орґани в своїх енунціяціях того, що віче в дні 29. грудня м. р. *покинули вже на самім початку всі націоналісти*, отже всі оті страшні „4 ґрупи“, на які нібито розбита перемиська націоналістична молодь, і зложили заяву, що цілу намірену вічеву акцію вони уважають „зручним політичним маневром скритих і явних ворогів націоналізму, щоби скомпромітувати українських націоналістів і їхній орґан „Український Голос“. Але ми і тут розуміємо ці чинники „високої політики“, що кермували цілою вічевою акцією через п. Сенечка і тов. Бо подавати це — значить компромітувати себе! Тож краще пустити пустословну та крилату сплітку (з якою ще так недавно „Новий Час“ воював) про... розбиття націоналістів, навіть тоді, коли вони дали доказ своєї орґанізованости.

Політика „каламутної води“ — це не сьогоднішня вигадка. В історії сучасного західньо українського політичного життя примірів для неї найдемо багато. І тому не проти перемиської молоді ми виступаємо і проти цих, що йшли на демонстрацію з фальшиво зрозумілого ідеалізму, але проти цих чинників, що роблять з політики каламучення води систему — і в своїй темній кертичній роботі послуговуються політично невиробленою молодою.

НАУКА і РОЗВАГА

Ч. 8/3. ДОДАТОК ДО „УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ“. Перемишль, Неділя, 26. I. 1930.

Механізована війна майбутнього.

Ще в 1917 р. відомий письменник Ґустав ле Бон писав: Тепер зброя спромогається заступити вояків. Можна передбачити момент, коли руйнуюча машина заступить вояка, як камінний вугіль заступив раба, Замість сучасних чисельних армій в цей день зявляться на полях війни невеличкі відділи фахівців. підготованих в керувані могутними руйнуючими механізмами“.

Сьогодня вже цей день наступив. Великі чисельно армії істнують щоправда скрізь, але поруч з ними повстають нові бойові машини: танки, аеропляни, модерні кораблі, плиномети т. і. Танк відіграв вже значну ролю при кінці світової війни, але що значив цей танк 19-го року в порівнанню з сучасним танком велитом, узброєним до зубів модерною зброєю Він має швидкість 40 кільометрів на годину (замість 8 кільометрів старого типу) і потребує лише незначної чисельно залоги. В Анґлії зараз виробляється проєкт, запропонований полк. Фулером, котрий передбачає повну реорґанізацію анґлійської армії і заміну людей вояків машинами-вояками. Після цього проєкту головна сила армії складається з танків, аеропляні, автомобільної артилєрії і „механізованої“ кінноти. Скількість перзонального складу армії дуже обмежена. Так, „тяжка бриґада“ матиме 437 машин ріжного рода, але всього 800 людей. Порівнайте це зі складом бригади минулого воєнного часу і уявіть собі наступ такої бриґади, приймаючи під увагу, що сучасний танк не є вже „сліпий“ та „глухий“, яким він був колись: радіотелефон дає йому можність порозумівати ся підчас бою, можливість „бачити“ під огнем, він вже є удосконаленою „боювою машиною“, в котрій гармонійно сполучаються сила вогню, рухливість і захист. Але й робляться вже спроби із танками, що не матимуть жадної залоги, а керуватимуться при допомозі радіових апаратів, Про здобутки сучасної військової авіяції вже писалося в „Українськім Голосі“ — а тому ми пригадаємо лише собі, що де-кілька соток літаків (а кожна велика держава має їх вже тисячі) зможуть на протязі кількох годин зовсім знищити такі велитні міста, як Льондон, Париж і ін. з цілим їхнім населенням. Це ствердили маневри французької і анґлійської воздушної фльоти, що вказали на страшну небезпеку воздушних нападів, при майже повній відсутности оборони перед ними. Але техніка не стоїть на місци. Аеропляни, котрі “атакували„ Льондон чи Париж поволи старіються. Кождий день приносить нам нові несподіванки в галузі авіяції; і вже сьогодня ми маємо такі аеровелитні, котрі є в стані “перекидати„ на сотні кільометрів цілі сотні вояків з потрібною зброєю і муніцією, важкі гармати, тощо. Можемо уявити собі фронт майбутньої війни, котрий буде знаходитися під постійною загрозою не лише вогневих та плинових нападів воздушної фльоти ворога, але й під загрозою несподіваного “десанту“ (перекидання військ аеропланами на тили ворога), котрий зруйнує всю комунікацію і ціле запілля.

Ґази, а не вогонь, стають засобом сучасної „механізованої“ війни. На це наражене буде в першу чергу цівільне населення великих міст і промислових центрів воюючих країн. Завданням високих штабів буде не „нищення живої сили“ ворога, а знищення боєздатности *цілої* ворожої сили — тобто її керування і постачання, шляхом знищення головних державних і адміністраційних центрів, через зруйновання промислових осередків, та моральної відпорности — страхом за долю рідних і близьких людей, що находитимуться в запіллю. При сучаснім стані воєнної техніки запілля перестало існувати. — Ми не будемо тут наводити назв та хемічних формул вже відомих в світі ґазів і трійливих плинів, вкажемо лише, що від модерних ґазів не рятують вже газомаски, — бо вони ділають безпосередно на шкіру людини. Скажемо лише, що є плини ще нам невідомі, а вже винайдені, вже випробовуються в таємних лабораторіях — і зявляться в час потреби, як „чергова несподіванка“ для ворогів. Про удосконалення гармати, кулемета і рушниці вже сьогодня нема що й говорити, вони заступаються новою зброєю. Пригадаємо ліпше собі ще одну зброю, що була вже частинно випробувана в часі світової війни, Це — *бактеріольоґія*. Всім тепер вже відомо, що зразливі хороби переносяться малими, невидними простим оком творіннями, котрі наука назвала бактеріями. Всім відомо як швидко поширюються пошести, що розносяться цими бактеріями... І от наука медицини, що раніш приходила на допомогу жертвам війни, пішла тепер на допомогу самій війні. Знайдені є способи розводити ці бактерії, „згущати“ їх в міліонових масах і „стріляти“ ними на ворогів, або в інший спосіб перекидати їх в розташування ворожих армій, чи вороже запілля. Ці „бактеріольоґічні“ набої не будуть забивати чи калічити людей; гірше: вони понесуть невидимих ворогів, котрі пізніш забють або уложать в тяжкій недузі десятки тисяч вояків і цівільного населення ворожої країни. За часи світової війни, як ми вже казали, була випробувана і ця „зброя“, але переважно на конях. Ворогові „надсилали“ чи „залишали“ бактерії сапу, щоб вивести з ладу його кінноту. Тепер, ми певні, ця зброя буде пристосована і супроти людей.

Такою буде майбутня війна, такою буде модерне озброєння армій, що будуть її переводити. Боєвий фронт майбутніх армій буде машиною, технікою, хемічно-бактерійною ляболяторією. Чисельні сучасні армії обернуться в невеличкі ґрупки інжінерів, техніків, робітників єдиної фабрики для технічного здобуття перемоги.

Хоч все це відомо державним діячам і масам всіх націй, проте механізованої війни майбутнього ніхто занадто не лякається. Що правда, всі антанти, ліґи і конференції одна за другою виносять рішучі постанови про непотрібність і „обеззаконення“ війни, загальне обезброєння, арбітраж, міжнародню розсудимість, тощо. Так — на словах. На ділі-ж скрізь йде горячкова реорґанізація армій, озброювання їх наймодернішими засобами нищення, невтомна праця в ляборяторіях і кабінетах учених, над винаходами нових смертоубивчих засобів... Старі римляне казали: „бажаєш миру — готуйся до війни“. Обернувши це речення сьогодня можемо казати: „забогато балакають про мир — значить готуються до війни“! — *Чорноморець.*

КУРДИДИК АНАТОЛЬ.

У ВЕЧІР.

..Часом сверщики десь під печею
У чінелі так бють золотисті ..
Устають оті дні дивні, юні
Як бабуня у вечір на приспі:

Про Царенка Івана й Царівну.
До Царівниж і гори й яруги —
Та Царенкові серце так бється
Та Царенко вмірає вже з туги.

І сідлає коня буйногрива
(Десь там мати: Здоров бувай, сину!)
По дорозі змії такі люті,
А на стрічу лиш даль сива - сива.

І доїхав відважний Царенко —
Під теремом зсідає розмашно
А Царівну пірвав Чарівник десь —
(І тямлю: нам дітям так лячно).

Часом сверщики десь під печею
— Враз бабусина казка-потіха.
...Та тепер щойно знаю, длячого
Той Церенко в дорогу поїхав...

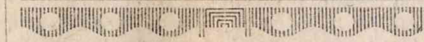

РОМАНТИКА ТЕХНІКИ.

Проти сучасного розвитку техніки можна мати дуже поважні застереження. Модерні машини починають занадто опановувати людей; витворюються ситуації, що не машина служить і пристосовується до потреб чоловіка — але чоловік пристосовується і служить потребам машини.

Проте, наш вік, вік машин має свою питому романтику, свої несподіванки, свої висліди, які лежать поза межами всякого предбачення і обрахунку. Тут починається — щоб ужити занадто у нас вживане чуже слово — ірраціональність техніки.

Ріжниця поміж технічним *вчора* і *нині* є така велика як поміж сиґналом з диму, яким послуговувався індіянин, а радієвою сиґналізацією поміж кораблями на пустарах океанів. Винахідники як Вестінґгавс, Едісон, Фультон з трудом здобували світ нових технічних можливостей. Вони були неначе воїни, що силоміць вдирались в опанцирене, повне загроз і небезпек царство технічного невідомого. Нині за це техніка робить кавчук з вівсяної луски, ґузики з кукурудзи і ручки до парасоль — з молока.

Шкло наприклад. Шкляне виробництво переживає справжню революцію. Маємо нові роди шкла, яке гнеться неначе ґумовий мяч. Іншу сорту шкла можна діравити як папір і воно не ломиться на шматочки. Маємо шкло яке можна краяти звичайними ножицями, звинути як кавалок лінолєум, прибити цвяхаии, але маємо й шкло, тонке на пів центиментра, яке не ломиться під обстрілом пятьох скорострілів. Сонце посилає нам потрібні до життя всякому живому творінню тзв. ультрафіолєтові лучі. Як тільки наука викрила, що дотеперішнє шкло тих лучів до помешкань не перепускає, то заразже винайдено шкло, яке усуває це недомагання.

Цукор наприклад. Найперше люде знали цукрову тросту. Потім використали цукровий бурак. Тепер винайдено в Бразилії рід „артішоки“ (ростини), яка потребує акурат такого плекання як — наша хопта. Цукор з цеї ростини є значно солодший як наш теперішній. Вони є богато видержливіщі на погоду і цукрові кампанії будуть трівати довше.

Штучну мраку винайдено для воєнних цілей, щоби нею заслонити міста, індустрійні осередки, перед нападом воєнних літаків. Але її примінено в миролюбивій Норвеґії інакше — для хліборобства, щоби збіжа і городовину хоронити перед морозом. Поле буквально находиться під дахом з мраки, яке не пропускає морозу.

Техніка доконала, що від тепер грушки починають рости буквально — на вербах. Через схрещування ріжного рода рослин американець Бурбонкс сполучив картофлю з помідором і витворив новий овоч, який можна їсти сиро, варити, вживати для всякого рода страв. Француз Люсієн Даніель виплекав ростину, мішанину картофлі і помідора, де під землею росте картофля а на

ОЛЕСЬ БАБІЙ.

За пізно.

(Докінчення).

— Ой, пане курінний! Якаж вона файна! Лишімся тут ночувати. У неї губки, як цукерок!

Командант усміхнувся:

— Розпрягай коня!

Увійшов у кімнату. Господар приніс меду, масла, сира, попросив Гордуна до підвечірку і почав нарікати: — „Наказаніє Господнє на нас! Страшні времена настали: брат на брата! Комуністи ограбили в мене цілу стодолу... побили мене старого за те, що на стіні був образ Шевченка, мовляв: „ти Петлюровець!“ Слава Богу, що ви прогнали кацапню! Ми ждали вас як Бога!“

— — — — — — — — — — — — — — —

Курінний отаман сидів при вечері, поруч зі старшинами господарем і Танею, не слухаючи нарікання старого, пив чарку за чаркою, але був сумний, схвильований, як ніколи...

— Що з вами, пане курінний? — питали старшини. Але він мовчав.

Почались пісні, жарти, забави, Таня була весела, щаслива, як ніколи в житті.

Та радість додала її такої краси, що Гордун не міг скрити свого зворушення. Намагався грати роль байдужого, холодного, але не мав сил. Якась дивна, досі йому невідома міць приневолювала його знов любуватись красою дівчини, говорити їй солодкі слова.

— Панно Таню... Я не знав, що у вас такі гарні дівчата. В Галичині таких нема — шепнув Гордун дівчині на вушко, але пригадав собі, що він ворог жінок, що старшини підсміхаються з нього і замовк збентежений, сердитий сам на себе і на старшин.

Таня самозакохана, весела, з почуттям радости і невинної втіхи слухала похвал отамана, але її більше манило туди, до молодих, безвусих стрільців, що напували коні біля криниці.

Вона кілька раз виходила кудись з кімнати і Гордун доглянув через вікно, що вона стоїть біля колодязя з Паньком.

Командант нахмарив брови. Коли господар вийшов на хвилю до кухні, молодий старшина спитав Гордуна:

— Чого це ви такі смутні? Чи не та чорноока хуторяночка вчарувала вас? Мені теж до вподоби такі типи наївних, молодих дівчат, яких Анатоль Франс називає „божественно дурненькими“ — так, Таня варта гріха...

Тут молодий поручник додав кілька двозначних кавалерійських дотепів на адресу Тані, але командант обурився проти тих дотепів.

— Не обкидайте болотом цинізму, хоч ту невинну цвітку! Старшини дивувались: Гордун, який все говорив про жінок тільки з цинізмом і грубим легковаженням, тепер нагло стає оборонцем дівочої чести! Неймовірне!

Гордун вийшов з кімнати й побачив, що Таня стоїть собі на любій розмові з його джурою Паньком, сміється, жартує, свобідно весело, мов би знала Панька десять літ.

А Панько підморгує, підсвистує, вибирає з її подолка достиглі груші та оповідає який то він герой, як він розбив полк москалів над Смотричем.

— Паньку! крикнув Гордун, — ти чому досі не напоїв коня?

— Голошу слухняно, що кінь ще зіґрітий... йому шкодить зимна вода на зуби — брехав Панько!

— Зараз напувай і сиди біля коней, щоб хто не украв! Це-ж надїхала артилєрія. А ті драбуги артилєристи вкрадуть коня навіть в Михаїла Архистратига... Іди до коней!

Панько лишив Таню і пішов до стайні.

— Панно Таню! Зате, що ви гостили мене медом та хлібом, я хочу вам віддячитись бодай цукорками. Прошу!

Гордун подав їй коробочку цукорків, вона лакомо вхопила дарунок, почала гризти чеколядку живо, як вивірка горіх і подякувавши командантові, засоромлена відійшла знов до криниці.

Гордун вернувся до кімнати, курив папіроску за папіроскою, ходив нервово з кута в кут, заглядав через вікно чи не надходить Таня і думав:

— Я закоханий! Так! Нарешті я почуваю, що це таке любов! Але-ж на віщо? Я завтра мушу відмашерувувати... Так, але я можу повернути до неї, одружитись з нею.

Вона дуже мила!...

Нервово вийшов на двір. Сів на лавочці під хатою, наслухуючи. Було тихо. Тільки десь за садами гомоніли стрілецькі пісні... чути було жарти, розмови...

І знов пісня як ластівка:

„Їхав стрілець на війноньку
Прощав свою дівчиноньку...“

Перший раз в житті почував себе Гордун самотним, опущеним і нікому непотрібним. Якась втома загніздилась в його грудях, якийсь безпричинний сум. Перший раз забажалось йому мати когось рідного близького...

— Всі мене славлять, боготворять, бояться як команданта і пана свого, але ніхто не є мені рідним, ніхто не любить мене — думав Гордун. Як гарно було-б почувати, що біля тебе є така дорога мила істота як Таня... Де вона? Де Панько? Може вона в садку? Сама? Як гарно було-б стрінути її, поговорити з нею...

Ішов до саду. Тихо... Ні шелесту, мов у храмі... сад задрімав оповитий срібним серпанком місячного світла... Тихо... Втомлені стрільці куріня заснули, мов побиті, на травах, під яблунями сплять борці; деякі з них поклались на подвіррю, склонивши втомлену голову на наплечник, або й на камінь.

Біля воріт стоїть стрілець на сторожі: Береже сплячих стрільців і з нудьги курить папіроску, щоби димом проганяти сон і почуття втоми.

Побачивши команданта куріння, стрілець сховав скоро папіроску в рукав, папіроска видно попекла його в руку і він збентежений, попечений, переляканий. витрясаючи горючу папіроску з осмаленого тліючого рукава, незручно віддав почесть свому командантові, прикладаючи руку до дашка шапки хоч мав кріс на плечі.

Гордун бачив і папіроску, якої не вільно курити на варті, бачив, що стрілець поздоровив його неправильним способом, але перший раз за весь час військової служби він здавалося не запримічав тих прогріхів жовніра, за які часто карав стрільців безпощадно. Йому було тепер так байдуже до цілого світа.

— Де Таня? Де вона? — тільки та думка не давала йому спокою.

— Таню! Де ти? Мені так самотно без тебе! —

Але її не було. Курінний отаман блукав садом, наслухував...

Тихо... Десь за узгіррям тужно голосить пісня козацьких військ, пісня безмежна, широка, як степ, як душа козацька...

Ой у полі вітер віє,
А жито половіє...

То співають Чорні Запоріжці... А їм у відповідь лине стрілецька пісня трівожна і бадьора, як перший порив до бою, як перший наступ новобранця...

„Вже останній час,
Наступають на три шляхи
Москалі на нас...

Час до часу ген за лісами озивається московська гармата, поважно, глухо... муркотить собі наче добросердечна стара собака, якій приснилося щось приємне миле...

Але Гордун мов не чує колись так улюбленої музики гарматньої; мов не чує пісень вояцьких:

верха, на тім самім бадилю — помідори. Бурбонкс виплекав сливки, таки наші сливки, одначе без кістки і завбільшки нашого яблока; помаранчі без кісток, кактуси без кільців та зробив їх їдальними для худоби усуваючи з них всяке трійло. Тим він зробив мексиканські пустарі пригідними для залюднення.

Один розумний Німець винайшов спосіб, як фарбувати від корінів живе дерево. Можемо проте продукувати дуби які будуть в прорізі, сині, зелені, червоні або багрові.

Другий Німець винайшов машину для — міряня куряви, знайшов можність вичислити скільки в якій місцевости є в однім кубічнім метрі пилу. Виявилось що на селі є у воздусі в кожнім кубічнім метрі 2000 пилин, на передмістях 30000, в містах 115·000.

В інституті Рокефелера в Америці втримувано при життю серце курки вийняте з тіла, на протязі — 15 років.

Є машина яка міряв ширини з точністю на 1/10.000 центіметра. Істнує машина яка кравє пластинки тонкости 1/1000 центіметра.

Романтика техніки починається там де неможливе до подумання робиться можливим на практиці. Техніка дає нам кожного дня все нові і нові докази своєї — ірраціональности.

Наше — не наше...

Дещо про гасло „Свій до свого“, або містерія одного львівського „українського“ кіна.

Львів, 14. I. 1930

Діло з кіном якось у нас не складається. Хоч як важлива це ділянка, хоч скільки гроша йде з українських кишень по дорозі через кіно до чужих і засадничо нам ворожих рук, хоч скільки шкоди ми через це нашому народньому господарству приносимо, — всежтаки на орґанізацію власного кінового діла ніяк не можемо спромогтись. І при тім „існуючий“ вже наш кіновий „стан посідання“, замість зростати і посилюватись — корчиться і слабне. В тому звязку, слід львівській українській громаді звернути увагу на от що:

В місті вперто втримується версія неначеб кіно знане під назвою „Stylowe“, що приміщується в салі „Музичного Інституту ім. Лисенка“ при вулиці Шашкевича, було кіном *українським*, під українським зарядом, було українською власністю, то що. Як відомо, директором салі є з рамені Музичного Інституту п. радник *Дрималик*. Салю винаймлено під кіно двом Українцям пп. *Сиваковi* і *Мельниковi*. Вони є ніби власниками цего кіна. Свого часу „Діло“ оголошувало це кіно як українське. Оголошувано це теж окремими летючками. Панове „власники“ названі вище, дбали поміж Українцями за добру рекляму, що було й казать? Наше кіно тай годі! Показується одначе, що наше воно — та не зовсім...

В наших руках знаходиться слідуючий документ, з підписами і печаткою, все як слід:

Do Wszystkich Komend Wojskowych, Urzędów Państwowych, Uczelni Szkół, Zakładów, Związków i t. p. we Lwowie. — Zarząd Powiatowego Koła Związku Inwalidów Wojennych Rzp. P. we Lwowie, chcąc przyjść z pomocą swym członkom, a równocześnie zwalczając wszelkie uliczne żebraniny, otworzył własne kino pod nazwą „Stylowe“ przy ul. Szaszkiewicza L. 5. (vis-à-vis Komendy Policji Państwowej przy ul. Leona Sapiehy). Chcąc podnieść dochody tegoż, apelujemy o zalecanie tamt. oficerom, żołnierzom, pracownikom, słuchaczom, uczniom, wychowankom, członkom i t. d. by chociaż w ten sposób przyczynili się do ulżenia doli ofiar wojny. — Zauważamy, że Związek nasz grupuje 2·600 członków, bez różnicy religji, stanu i t. d., posiada z górą 300 członków ciemnych i nieuleczalnie chorych, — a dawane programy, w odnowionej sali, muzyka i t. d. daje pełne zadowolenie w odwiedzaniu tegoż kina. — Ufni, że prośba nasza znajdzie zrozumienia szlemy za poparcie nas, z góry staropolskie „Bóg zapłać“ i nasze żołnierskie „Cześć“. Za Zarząd: Sekretarz *M. Lewicki*. Przewodniczący *T. Edelmann*.

Lwów, w listopadzie 1929 r.

Наше кіно чи — не наше? Що скажуть на цей документ „власники“ кіна панове Сивак і Мельник? А що дирекція Музичного Товариства? А вжеж, булоб смішно противитись цему, коли воєнні інваліди закладають кіно, щоби собі помагати. Кінових саль можна найти у Львові для цего чимало. Гуманність гарна і цінна річ, але коли мова про гуманність та інвалідів, слідби було памятати, що істнує наприклад УКТОДІ — (Українське Товариство Допомоги Інвалідам) — яке моглоб вжити салю *Українського* Музичного Товариства якраз для цеї самої цілі. Але для УКТОДІ не було ані салі ані рухливих українських підприємців. Затеж українська саля і рухливі „українські“ підприємці найшлись — але для чужих послуг. Наш театр грає на Стшелецкій площі в „Ізбє Ренкодзєльнічей“, — попросту в якійсь буді. Для його салі теж немає. Але за це маємо клич — свій до свого. Він примінюється, як бачимо, особливож сильно у Львові. *Львовянин.*

НАУКОВЕ ЖИТТЯ.

Українське Академічне Товариство при Українському Науковому Інституті в Берліні влаштувало в послідному часі слідуючі виклади:

Дня 22. листопада 1929. — Др. І. Лоський: „До історії української політичної думки на Правобережжі в початках 19. століття“. Прелеґент спинився головно на плеканню певних романтично-національних та державних традицій серед правобережної шляхти та на зародках пізнішого стихійного повороту великої кількости цеї спольонізованої шляхти до українства. В цій площині розглянено також діяльність Т. Падури.

Дня 30. листопада 1929. — проф. К. Лоський (Український Університет, Прага): „Становище жінки в античному Римі“. Проф. Лоський подав основно опрацьовану та в живу форму уняту характеристику родинного, товариського і правного становища римських жінок і докладніще освітлив з цего боку моральний занепад громадянства в часах упадку римської імперії.

Дня 20. грудня 1929. — дипл. економіст М. Мілько: „Спроба характеристики пляну Юнґа з точки погляду вірителів та довжників.“ Прелеґент подав основний розбір цего в теперішну пору в Німеччині так актуального питання, ознайомивши слухачів з історією післявоєнних репарацій та взагалі з політично економічним станом модерної Европи.

Дня 9. січня 1930, в третій день Різдвяних Свят, влаштовано виклад проф. Дра З. Кузелі про українські коляди і колядки. Шановний гість, відомий спеціяліст в ділянці української етноґрафії, зумів подати строго науковий матеріял свого викладу в легкій, для численно зібраної публики в дуже інтересній формі. Виклад був ілюстрований декількома народними колядками і церковними колядами, котрі відспівав, під умілим мистецьким проводом п. Е. Зарицького, Український Церковний Хор, зорґанізований при українській гр.-католицькій парохії в Берліні.

Веячина.

Вежа Айфля.

Колись, в давних часах, вежі служили людям до того, до чого служать сьогоднішні сторожеві граничні „дзвіниці“: на вежі була сторожа, що повідомляла людей про напад ворога, вогонь, повінь, взивала помочі або повідомляла їх про прибуття тоїж. І як давно в морі етеру пливали звуки сурм сторожі — так сьогодні з веж тих пливуть електро-маґнетні хвилі, висилані величезними радіовими стаціями, від яких дрожать сотні тисяч мікрофонових оболон, та вичаровують зі стіжкуватих голосників вальси Штравса, біржеві комунікати, відчити і звуки джесбенду.

Найбільшою антеновою вежею є звісна вежа Айфля в Парижі. Той символ надсекванської столиці, який в ночі світить тисячами лямп, висилає етером відомости далеко поза границі Франції.

Радіостація вежі Айфля є в першу чергу важна для т. зв. астрономічної служби часу, якої централею є власне згадана стація. Від ряду літ управильнює вона хід тисячів годинників на світі, особливож годинників по астрономічних обсерваторіях.

Як висока ця вежа — це зміркуємо найкраще, коли усвідомимо собі, що на вершок найвищих в світі будівель та веж веде не більше як 400 сходів, тимчасом до найнищого помосту вежі Айфля є 347 ступнів, до середнього — 1170, а до найвищого 1585. Від третього помосту до вершка вежі є ще яких 25 м. себто висота пятиповерхового будинку.

Щоби вийти на III поміст — на це здоровій людині при добрій погоді треба 40 мінут. Найменший вітер перешкаджає у ході по сходах і в дійсности все треба відложити годину, коли хто хоче вийти на верх вежі. А як в Парижі є ожеледя, то на третій поміст трудніще видрапатись — аніж на верх Мон-Бляну. До тогож помосту можна в літі доїхати віндою; в зимі одначе не завжди вона функціонує.

Є одначе люде, що мусять щоденно драпатись на вершок вежі Айфля. Такмже находиться метеорольоґічна стація, що має богато автоматичних записних апаратів і от завданням урядників-метеорольоґів є оглянути що ранку їх справність, направити малі ушкодження та підкладати тасьми під штифти апаратів, що записують їх крискою погоди. В літі — це ще може досить мила робота але в зимі хиба ніхто не завидує побуту цим урядникам в тій висоті, де густо-часто хмари заступають вид а навіть в часі гураґанів можна відчути, як вершок вежі хитається.

В останніх часах богато говорять проте, що стара вежа Айфля перехилилася й не довго вже стоятиме на своїх сталевих підвалинах. Наскільки в цьому правди — не знати. На всякий випадок — техніка сучасности ніколи не дозволить, щоб такий твір людського духа, як вежа Айфля, знищився, твір, без якого не можна собі просто Парижа уявити. — *ак.*

НОВІ КНИЖКИ.

Автори й видавництва, які бажають рецензії, зволять прислати два примірники даної книжки.

Лев Ясінчук: **„За Океаном“.** Особисті помічення й переживання за час однорічного побуту в Америці. Львів, 1930. Накладом Т-ва „Рідна Школа“. Стор 255. + 43 ілюстрації. — Вище згадану книжку уважаю за дуже цінний набуток для нашої і так небогатої літератури про подорожі по чужих краях. При книжці п. Ясінчука треба ще звернути увагу на дві обставини, які роблять її ще ціннішою. Перша обставина — це свого рода „американоманія“, а друга обставина це, що Автор оповідає про наших земляків в Америці і в Канаді, які нам тут в старім краю помагають до тої степени, що цего не можна замовчати. Автор поділив свою книжку на чотири части. На перших 34 сторонах подає Автор загальні замітки про Америку й американське життя. Друга частина книжки, більш обемиста, (стор 35 — 107) інформує читача про українських переселенців в новому світі. Третя частина книжки найбільша (стор. 109 — 234). В ній оповідає Автор про свої мандрівки в Злучених Державах і в Канаді. Місцями читається ця частина як дуже гарне оповідання і з таким напруженням, що й не отямишся, коли вже прочитав книжку. При цій нагоді треба з признанням підкреслити форму книжки (спосіб оповідання, підібрання цікавих подробиць і мову). Доволі велика скількість ілюстрацій підносить ще вартість цеї невычайно інтересної книжки. Лектуру цеї книжки поручаю дуже молоді. Перший наклад цеї книжки розійдеться мабуть дуже скоро і буде подвійний хосен: Читач знайде в ній приємну лектуру, а „Рідна Школа“, яка видала цю книжку своїм накладом, буде мати дохід. М.

*

Др. Карло Коберський: **„Що таке самоосвіта і як до неї братися?“** В-во „Самоосвіта“ ч. І. Ціна 35 сот. Стор. 32. Львів, 1930 р.

Дуже потрібна книжка, написана надзвичайно легко, стане в пригоді всім, хто стремить до світла і до знання. — Зміст книжки: 1) Вчімся, 2) До самоосвіти мусить братися кожний самий, 3) Ціллю самоосвіти є загальне пізнання світу і людей та вироблення світогляду, 4) З чого вчитися, 5) Як читати книжку, 6) Деякі перепони в самонавчанні, 7) Чого я навчився з цеї книжечки, 8) Контрольні питання.

*

Василь Сованський: **„Зимовий господарський курс в дома.“ „Чого земля потребує“.** І часть В-во „Самоосвіта“ ч. 2. Ціна 35 сот. Стор 32. — Книжечка відомого популяризатора аґрономічних знань подає в дуже приступнім викладі основи аґрохемії. Зміст книжечки: 1) Чому на селі біда, 2) Чого потребує земля, 3) Як азот мандрує світом, 4) Як мотилькові рослини збогачують землю, 5) Де ще находиться азот, 6) Про штучні азотові гної, 7) Про фосфорові гної, 8) Потасові штучні гної, 9) Потас під окопові рослини та на піски, 10) Чому земля нераз не хоче родити, 11) Як треба квасну землю вапнувати, 12) Чим угноювати сіножати, 13) Чи добре є вивозити гній на купки, 14) Гній треба якнайскорше приорювати, 15) Як ходити коло гною на обійстю, 16) Як робити гній на полі, 17) Яких гноїв потребують наші землі, 18) Кінцева наука, 19) Контрольні питання.

— Де Таня? Де вона?

Заблукав на другий кінець саду, в найбільшу гущавину вишневих дерев. Тихо... ані вітер листком не шевелить... тихо... Та трохи згодом щось зашаруділо віттям вишень... до вуха Гордуна долетіли придавлені слова розмови, відгомін стримуваного сміху...

Хі, хі, хі! посіявся дівочий сміх по саду, мов хто розсипав намисто.

— Це сміх Тані! — мигнула думка.

На вспинячках підійшов блище і почув слова її виразні, цілунки пристрасні... і доглянув між кущами зворушливу сцену: дві постаті сплетені в любовних обіймах. Серед казкових садів, овіяних чаром зоряної, погідної ночі...

Таня і Панько! — ледви не крикнув, але здержався і стояв мовчки, мов скамянілий!

— Паньку, ось маєш цукорки... покоштуй... такі солоденькі... це дарував мені твій командант — шептала Таня подаючи Панькові коробочку з цукорками.

— Це моя коробочка! подумав Гордун.

— Ах, справді солодкі цукорки, такі як твої уста... говорив Панько.

— А ти Таню уважай! Отаман хоче купити цукорками твою любов.

— Забаглося старому на Різдво малин і любови на старість. Хі, хі, хі! — сміялася Таня.

Панько замкнув її уста своїм цілунком — Сміх замовк... Тихо... Гордун пішов мовчки до кімнати. Слова Панька, сміх Тані смагали його як батогами. Він пригадав собі, що Панько це напів грамотний Бойко, давній пастух овець, а тепер вічно пяненький джура, що чистить йому черевики, виконує найчорнішу роботу з його наказу, а часом і стусана дістане в спину за пянство, за волокитство й розбишацьку вдачу.

А він, він Гордун командант побідоносних військ, герой... пан життя і смерти сотень борців став суперником цього Бойка, слуги і горить зі заздрости мов Отелльо!

— Жінки, жінки, які ви слабі, і які всемогучі... аж тепер вірю, що ми чоловіки кермуємо світом, але жінки нами...

— — — — — — — — — — — — — — —

У ранці, коли він вже сидів одягнутий при столі над мапою, Таня принесла йому сніданок: Була невиспана, втомлена.

— Таню... як вам спалося? У вас такі невиспані очі... під очима синячки.

— Ні, я спала.

Гордун взяв її за руку. Був безрадний, схвильований, як хлопчина, що перший раз говорить з панною.

— Таню... Я хочу, я мушу з вами поговорити...

...Ні, ні, пізніще... Пустіть мою руку... Бо я буду кричати...

— Ні, не пізніще, бо я зараз виїзджаю на позицію... Таню... ви такі прекрасні, що я в житті такої не бачив... Я люблю вас... ви мусите любити мене... я верну до вас...

— Ні, ні... не треба, пустіть... я не можу вас любити...

— Не можеш? Чому? Я ж багатий, славний, позолочу тебе, будеш в мене жити, як царівна... за два дні я буду полковником.

— Не можу... не хочу...

— Не хочеш? Але-ж ти вчера цілувалася з Паньком в саді... хіба-ж він тобі дорощий...

Таня скамяніла:

— Ви бачили мене в саду? З Паньком? Ах, я нещасна! Ви скажете татові?

— Так! Як хочеш, щоби я не сказав батькові, то скажи мені чому ти не любиш мене, а любиш Панька?

— Я... Я люблю Панька тому що він молоденький... а вас не люблю, бо ви сиві, старі...

Гордун пустив з рук дівчину і вона втікла з кімнати... Гордун мов сонний підійшов до зеркала і довго вдивлявся в нього: оглядав кожну рисочку лиця, кожну зморшку... — і перший раз в житті доглянув, що він справді вже старий... що його чорне волосся вже присипував іней... що зрадлива зловіща лисина сіла собі вже високо над чолом.

І Гордунові здавалось наче-б він під час якоїсь далекої мандрівки опинився нагло над берегом безодні.

— Я старий... я ніколи не думав про те... Серед погоні за славою і серед забав минула молодість як сон і невернеться ...я ніколи не жив, бо жити, це значить любити когось, а я любив лише себе і свою мрію про славу... Краса життя не в славі, а в любови.

Я досі не жив; ціле моє життя це помилка... я хотів би її направити, але запізно... Чи є що страшніще в житті, як слово „за пізно“?

— — — — — — — — — — — — — — —

Другого дня курінь Гордуна здобув місто Ж... Шляхом слави й тріюмфу машерувало військо побідоносне, а на чолі його їхав Гордун. Ціле місто хилилось до ніг побідника! Тисячі красунь уважало своїм щастям побачити команданта геройських сотень.

— Слава, слава командірові Гордунові! греміла радісно юрба.

Але на диво всім, Гордун їхав сумний, задуманий понурий.

— Слава Гордунові! — ревіла товпа.

А за Гордуном на худенькій шкапі підїзджав джура Панько: Був усміхнений, веселий, шапчину мазепинку тримав „на бакир“, голову держав так гордо, високо, начеб то до нього належав весь світ, наче місто здобув не Гордун, але він зі своєю шкапою.

Зиркаючи на дівчат що витали рідне військо, Панько згадав Таню, подумав скільки то ще радости й щастя чекає його в житті, на війні, по війні:

— Ах, як весело і добре жити на світі молодому воякові!

А Гордун їхав далі сумний, понурий, як ніч остання беззоряна. Оглянувшись, побачив командант веселе радісне лице свого джури Панька і почув себе нищим, нещасливіщим і менше вартісним як його слуга.

— Молодість і краса це більші скарби, як мої побіди... як стареча слава, як лаври героя...

В тій хвилі на запінених, спітнілих, втомлених конях надлетіло може з десять старшин, адютантів, та комендантів сотень. Гнали весело, жваво, мов на весілля:

— Гурра! Витаєм вас із побідою пане полковник! Приносимо вам наказ з начальної команди, який іменує вас із нинішним днем полковником! ґратулюєм! Слава полковникові Гордунові вождові бриґади!

— Як це? Так скоро, нагло?

— Так, ми скривали перед вами. Ще вчера в команді бриґади був тайний наказ із Начальної, що як тільки ви здобудете місто Ж... вам передається номінація на полковника. Це вам навмисне так нагло для більшої вашої приємности. Ви-ж знаєте, як вас люблять в Начальній! Ось вам писемний наказ!

Гордун взяв до рук письмо і навіть не читав його:

— Я полковник! Я командант бриґади! Ха, ха! Навіщо мені цього? Я проміняв-би ось цей папір із номінацією на любовний лист Тані... за молодість мою втрачену.

— Чому-ж Гордун такий сумний? Чому не радіє? Він все так прагнув бути полковником! дивом дивувались адютанти.

Полковник думав довго і не замітив що папір із наказом упав на дорогу.

Джура Панько переїхав своєю худоребою шкапою дорогоцінний документ і підсвистуючи весело, погнав далі.

Що чувати в світі?

Сесія Ліґи Націй в Женеві. Тихенько вона зачалася, тихенько й закінчилась. Вся увага політичного світа є звернена в бік Гаґи і майбутньої конференції в Льондоні. Палестинського питання (мабуть в порозумінню з самими жидами) таки не зачіпали. Сказано лише загально Арабам, що спірні справи в Палестині провірятиме окрема комісія, яка справу „справедливо" вирішить. Для кого це рішення буде „справедливе" а для кого несправедливе невідомо. Для когось воно таки направду буде несправедливе. Сьогорічна сесія Ліґи Націй в Женеві була ювілейною. Ліґа Націй святкувала своє десятиліття. З цього приводу ріжні політики виголошували ювілейні промови. Та дивним дивом в цих ювілейних промовах говорили найбільше про те і жалувались, що Штреземан помер. Таким чином з ювілейного засідання зробились поминки, що правда трохи спізнені, але як не було що ліпшого до говорення то спізнення не зашкодило. Коли стали говорити про саму Ліґу Націй та про те значіння яке вона має, найбільше подобався вислів французького бесідника, який назвав Ліґу Націй політичним сальоном Европи, де сходяться час від часу політики чи то посваритись чи дружно собі побалакати. Таке очерхнення тої ролі яку виконує Ліґа Націй, хто зна чи не є найбільше правильне. На загал сьогорічна сесія Ліґи Націй була дуже сонна. Предсідником сесії був польський міністр закордонних справ Залєскі.

Конференція в Газі. Остаточних відомостей про закінчення гаґської конференції ще нема, але на підставі тих відомостей, що вже надійшли, треба думати, що завдяки великій уступчивости усіх держав, а з окрема німецької делеґації — конференція гаґська таки виминула усі небезпечні місця об які вона могла дуже легко розбитись. Отож в першу чергу, умову заключену поміж Німеччиною і Америкою, що доконалась поза пляном Юнґа, — приняли до відома делеґати головних заінтересованих держав. В справі сплачування Німеччиною воєнних відшкодовань німецька делеґація прийме мабуть в цілости плян Юнґа, а з окрема таку умову, що на випадок колиб окрема комісія міжнародного банку ствердила, що Німеччина не платить рат відшкодовань навмисне, тоді вірителі можуть, кождий на власну руку приняти супроти Німеччини такі засоби вимушення платности, які вважатимуть за відповідне. Колиж покажеться, що Німеччина не в силі платити визначених рат, тоді вірителі годяться на дволітну мораторію. В умові цій не сказано нічого про те, чи вірителі малиби право вимушувати платність з боку Німеччини в той спосіб, що можуть в друге захопити німецькі землі в прикордонній полосі над Реном. Деякі ґазети, а з окрема французькі хваляться що правдоподібне приняття вищезгаданої умови, — це перемога Франції на гаґській конференції. Тимчасом, про перемогу Франції не може бути й мови, бо є ясна річ, що коли Німеччина не дотрималаб умови і в той спосіб зірвалаб плян Юнґа, то тоді самособою вертає той стан, що був до приняття пляну Юнґа. Це значить, що Німці на цьому нічого не тратять. Тому теж більшість тверезо думаючих політиків каже, що приняття згаданих умов потрібне було для успокоєння горячих умів ширших мас в поодиноких державах, а з окрема у Франції, впрочім ніяких практичних наслідків мати не буде, а тому практичні користи з гаґської конференції тягнутимуть Німці. Відносно заснування міжнародного репараційного банку, рішено, що осідком цього банку має бути місто Базилєя у Швайцарії. В склад цього банку увійдуть два німецькі банки напів приватні. Натомість державний німецький банк емісійний не увійде в склад міжнародного банку, тому що на це непогоджується предсідник і керманич цього банку Др. Шахт. Він ще з самого початку другої гаґської конференції заявив, що німецький державний банк змігби приступити до міжнародного банку лише тоді коли: 1). Анґлія звільнить від секвестру усі добра німецькі, обложені цим секвестром підчас війни. 2). Держави-вірителі зречуться права вимушування на Німеччині платности рат воєнних відшкодовань засобами політичного характеру. 3). Плян Юнґа зістане принятий у такім виді, як це була запропонувала парижська конференція банкирів. Власне ці умови Др. Шахта спричинилися до цього, що гаґська конференція була в перших днях нарад близька розбиття. Врешті стало на цьому, що державний німецький банк не приступить, а на його місце приступлять два інші, як вже сказано напів приватні банки.

Морська конференція в Льондоні. Підготовка до цеї конференції йде вже від давна. Американський державний секретар Стімсон після пятидневної балачки з Мекдональдом заявив, що вислід цих балачок дає йому запоруку, що льондонська конференція дійде до бажаної мети. З другого боку французькі ґазети дуже недовірчо ставляться до цеї конференції, а з окрема дуже підозрілим видається їм бажання Америки стати опікуном Европи. Що на льондонській конференції утворяться два табори — Европа — Америка, це ясно. Ясно теж, що Анґлія захоче бути судією чи посередником поміж одним табором і другим і на цьому посередництві захоче Анґлія щось заробити. — Про важність цеї конференції свідчить хочби такий факт, що враз з американською делеґацією на конференцію вибирається з Америки біля 1000 кореспондентів ріжних американських ґазет. — Так наче на привитання морської конференції в Льондоні уладили большевики в порозумінню з Туреччиною морську маніфестацію а саме: Два большевицькі воєнні кораблі („Парижська Комуна" і „Профінтерн") в повному озброєнню виплили на турецькі води дарданельського проливу і привитані привитальним вогнем турецьких надбережних гармат, поплили на води Чорного Моря. Діялося це без порозуміння і згоди міжнародньої комісії для контролі проливів що урядує у Стамбулі і з цього приводу згадана комісія хоче скаржити турецькі власти перед морською конференцією в Льондоні.

Большевики. Відома річ, що большевицька зараза розкладає до решти кождий орґанізм на якому прийметься. Найбільші спустошення однак робить большевицький бакциль на мозґу людини, коли вона не може йому опертися і його приймає. Тоді така людина робиться цапом, або ослом. Всяка частина молоді, що піддалася цій заразі виявляє рішучо ослячу глупоту і цапячу задиркуватість. Кілька останніх чисел большевицької ґазети „Пролетарська Правда", що виходить у Київі приносить такі квітки з ослячої ниви: Молода дівчина Тетяна Словачевська повідомляє. "Прошу надрукувати у вашій ґазеті („Пр. Пр."), що я зірвала усякі звязки з моїми батьками і що не маю з ними нічого спільного, бо мої батьки є буржуйського походження". Молодий хлопець Л. Мелешко повідомляє: „В 1923 році мій батько згідно зі своїми поглядами став діяконом, а потім попом. Від того часу я нічого з ним спільного не маю і нічого мати, не хочу, бо він є моїм клясовим ворогом". Такийже молодий хлопець Василь Царіков пише таке: „Зриваю всякі звязки з моїми батьками, бо вони в останніх часах заразилися кулацьким духом і через те стали моїми клясовими ворогами". Цікаво коли ті діти скажуть: Вирікаємось своїх духових батьків (большевиків) бо від них віє смердячою і гнилою калабанею? А той час прийде, бо ослячий вік все таки колись скінчиться. — Московська ґазета „Правда" пише, що плян зорґанізовання 50 тисяч комуністичної молоді, яка малаб вести аґітаційну роботу серед дітей у віці 6 — 10 років, — не вдався. Виявилось, що замість 50 тисяч зголосилося для такої роботи лише 4 тисячі охотників комсомолців і то на цілому просторі С.С.С.Р. — Всі большевицькі ґазети пишуть про те, що підчас Різдва Христового, намагались безбожники замикати церкви, але величезна більшість населення ставила опір і поставилася дуже гостро до безбожників, так, що їх мусіло взяти під опіку Ґ. П. У.

Малий фейлетон.

Данайський дар.

„Українській Ниві" присвячую.

Нам Рік Молоденький приносить
Міністра, і то земляка,
А це пілозріле є досить
І навіть поважно ляка.

Слова однодумця Шварцбарта,
(Так само міністра!) звучать...
Принаймні в майбутньому варто
Ці два міністерства не мать!

К. КОСТЯНТИН.

Політичні вісти тижня.

Не дивлячись на завзяту протирелігійну аґітацію, в Щедрий Вечір, усі церкви на Україні та в Росії були переповнені віруючими.

* * *

ЦК КПБУ постановив посилити „українізацію" на „Донбасі" — де специ і робітники отверто проявляють російський великодержавний шовінізм. В першу чергу „українізуються" комсомол і партійний апарат.

* * *

По цілій Україні а також і Росії продовжуються підпалення колгоспів, радгоспів і господарств активних прихильників комунізму. Забито за місяць грудень кілька десятків комуністів і селян, що їм співчували.

* * *

В Сімбірській окрузі робітники підпалили в другій половині м. р. пять державних фабрик і млинів.

* * *

В Югославії заарештовано 15 російських еміґрантів обвинувачених в шпигунстві на користь Італії.

* * *

При візиті нового посла СССР в Льондоні Сокольнікова у. старшини льондонського дипльоматичного корпусу — еспанського посла маркиза Меррі дель Валь, лучився скандал, котрого ще не знає історія дипльоматії:

Валь приняв Сокольнікова вічливо але з великою погордою і заявив: „Я, зрозуміло, зроблю для Вас усе, що в таких випадках належиться, але... вибачте, добродію, руки вам подати не можу"... Сокольніков, розуміється, не реаґував на цю образу.

* * *

В Москві 8—9 січня відбувся суд над бувш. радником радянської місії в Парижі, Беседовським. Розглядалася лише справа дефраудації Беседовським 15000 долярів скарбових грошей. Справа „державної зради" буде розглянута пізніще окремо. Верховний суд признав Беседовському кару 10 літ вязниці з конфіскатою його цілого маєтку і з завішенням його в правах громадянина на 5 років. — Цікаво відмітити, що брат Беседовського, що був присутний на суді як свідок, вимагав для св його брата смертної кари.

* * *

Як живеться робітникові в Соціялістичній Радянській Республиці яскраво вказують офіційні матеріяли радянської статистики:

Скількість безробітних:

1922 р. —	160 000
1923 р. —	641.000
1924 р. —	1.240 000
1925 р. —	901.600
1926 р. —	951 173
1927 р. —	1.310 500
1928 р. —	1.352 000
на I-VI — 1929 р. —	1.633 000

От Вам і розвиток радянської індустрії...

* * *

Головний комісар земельних справ С. С. С. Р. — Яковлєв, заявив офіційно, що за час останніх двох місяців зареєстровано 250 нападів на большевицьких урядників з боку селян. Найбільше нападів було на Україні.

* * *

В Австрії засновано союз селянських боївок, а управа союзу заявила, що буде в своїй діяльности співпрацювати з „Гаймвер ом".

* * *

В Берліні намагались комуністи улаштувати щось в роді проби до революції, підчас якої вони пробували навіть будувати вуличні барикади. Поліція розігнала цю пробу.

Геть з большевизмом!

Українське жіноцтво Західних Земель, зібране на Заг. Зборах дня 22. XII. 1929 у Львові постановило:

I) Запротестувати рішучо перед цілим культурним світом проти жорстокостий і ганебного терору московсько-жидівських комуністів на В. Україні, який переводиться над національно свідомим укр. громадянством.

II) Шле сердечне співчування всім сестрам, які мучаться по вязницях чрезвичайок, Сибіру і Солов. Островах та других ворожих тюрмах.

III) Закликає жінок всього культурного світа, щоби своїм материнським авторітетом запротестували проти нелюдських насильств, примінюваних над окупованим населенням Соборної України.

IV) Домагається усунення москвофілів і радянофілів з усіх інституцій на Зах. Землях, та бойкотовання їх преси: Рада, Праця, Сельроб, Нові Шляхи, Наше Слово, Русский Голос, Закарпатська Русь, Земля і Воля, як теж Укр. Нива і Селянин, які видаються коштом ворогів окупантів.

V) Закликає всіх жінок в яких бється укр. серце, виховувати своїх дітий на добрих українських патріотів, які стали-б в майбутньому непохитними борцями за національно-державні інтереси українського народа на всіх його землях.

Довірочна нарада в Снятині. Дня 5. січня 1930 р. о год 4-ій саля Української Міщанської Читальні в Снятині була битком наповнена. На салі появилося звиж 400 учасників, яким аранжери не встигали видати запрошення. Справу терору реферував адвокат з Заболотова — Др. Мурович Волод, який в обширнім рефераті представив ядерно перебіг справ на Радянській Україні від жовтневої революції та події з останніх кількох літ, той другий чотирокутник смерти, в якім опинилась Україна під большевицькою владою. Реферат доповнив в своїй промові місцевий священик, люблений цілою Снятинщиною за свої заслуги, положені на кожній ділянці українського життя, та інші бесідники, які самі на власні очі те все бачили, а вкінці ухвалено резолюції, які через оплески і принято.

Годилобся ще зазначити, що при зголошенню доповнення до поставлених резолюцій в справі нищення большевицької, москвофільської та хрунівської преси, один з присутних комуністів хотів спровокувати наради своїм криком, не забираючи натомість голосу, на що однак зібрані гідно відповіли йому викиненням зі салі.

Резолюції ухвалено слідуючі:

I. Зібрані на довірочній нараді дня 5 го січня 1930 р. в Снятині в числі звиж 400, по вислуханню реферату, — прилучуються до протесту широких мас громадянства проти нечуваного терору та проти переслідувань визначних світових і духових діячів, селян і робітників, проти арештувань і розстрілів.

II. Протестують проти переслідувань віри і свободи думки та замикання церков.

III. Висказують свої співчування усім, що в боротьбі з большевицьким режімом наражаються на тортури Ґ. П. У. — та взивають видержати до оконечної побіди, яка вскорі поспіє в парі з розгромом московсько-жидівської зґраї.

IV. Осуджують поступовання усіх тих, що за юдин гріш працюють на користь московського насилля і розбивають єдність між нашим громадянством.

V. Взивають до поборювання тої частини укр. преси, яка стоїть на услугах московсько-комуністичного імперіялізму як: Сельроб, Наше Слово, Рада, Праця, Руский Гогос, Земля і Воля, Нові Шляхи, Вікно, Українська Нива, Селянин.

Підписали:
Бажанський Микола, *о. Й. Проць*

Резолюції Надзвичайних Загальних Зборів членів Т-ва Кубанців Імені отамана Якова Кухаренка, що відбулися 2-го січня цего року в Подебрадах:

„Товариство Кубанців імені отамана Якова Кухаренка при Українській Господарській Академії в Подєбрадах приєднує і свій голос до протесту Українського Громадянства перед усім культурним світом проти заарештування українських учених та культурних робітників і проти червоного московського терору на Великій Україні, а також і на українських землях північного Кавказу, що є наслідком московського державного панування на українських землях окупованих московською радянською владою. Товариство вірить, що настане час, коли Український Нарід власними силами скине з себе чуже державне ярмо і стане вільно жити у своїй Українській Незалежній Соборній Державі".

До цеї резолюції-протесту приєдналися всі члени-співробітники Т-ва та окремі Кубанці-Українці, що перебувають по за межами Орґанізації. — За Т-во: *І. Пащенко*, голова; *Антонець*, секретар.

Союзи і Товариства.

Ратуймо наш живий театр!

Звертаємось знов до Вас, земляки всі без ріжниці, установи, орґанізації та гурти, зі справою великої ваги, всім нам дорогою: — **ратуймо наш народній театр!**

Лице паленіє в нас від сорому, що один із найкращих здобутків нашої культури находиться на шляху до загину. Ніякий театр не в силі нині істнувати без постійної підмоги. Ніяка суспільність, що хоче мати право до назви культурної, не може істнувати без театру!

„Кооператива Український Театр" у Львові, покликана до життя волею українського громадянства піддержувала досі наш театр скромними фондами призбираними перед трьома роками. Наші артисти, що ведуть злиденне циганське життя дають доказ великої пожертви й любови рідного мистецтва працюючи без ніяких засобів, примираючи голодом.

Але й це не поможе, коли ми не прийдемо негайно їм з підмогою.

Завдяки порозумінню відповідних наших установ справа будови театральної салі у Львові є нині на якнайкращій дорозі. Тепер треба дати тільки спромогу нашому театрові, що тиняється з місця на місце, втриматись до того недалекого часу, коли у Львові найде він захист у власній домівці.

У цьому може допомогати нам лише збірна акція.

Нам не треба великих фондів. Ніякий театр у світі не вміє жити такими скром-

ними засобами і в таких невибагливих обставинах як наш.

Нехай управа кожної нашої установи, кожної кооперативи і всі громадяни головно заможніші, призначать якусь щомісячну, хоч би невеличку, суму на наш театр. А наші члени громадських рад, нехай постараються внести відповідні позиції до буджету на ведення українського театру.

Ми певні, що таким способом перетримаємо той важкий час і коли відкриємо у Львові власну театральну салю поставимо наш театр на гідній висоті.

Віримо, що оця лепта на піддержку нашого живого театру буде останньою на цю ціль!

Жертви приймає й інформації дає „Кооператива Укр. Театр“ у Львові вул. Руська 18. І.

ЗА НАДЗІРНУ РАДУ КООПЕРАТИВИ УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР У ЛЬВОВІ:

Йосиф Дрималик, Голова. *Д-р Кость Левицький*, Заст. Голови. *Д-р М. Рудницький*, Секретар.

ЧЛЕНИ РАДИ:

сен. М. Галущинський, д-р. В. Загайкевич, пос. О. Луцький, О. Онисько, ред. В. Мудрий, д-р С. Людкевич, д-р М. Волошин, д-р Ю. Савчак, К. Вишневський.

ЧЛЕНИ УПРАВИ:

дир. Б. Янів, інж. Т. Новицький, ред. Р. Купчинський, ред. Л. Лепкий, дир. З. Пеленський, інж. Ю. Трач.

Львів, в січни 193

Новинки.

ЩЕ РАЗ — У ВЛАСНІЙ СПРАВІ. — Всупереч всяким клеветним вісткам, що їх в свідомо злій волі поширюють ріжного рода політично нам ворожі чинники з очевидною метою шкодити „Українському Голосові“ — заявляємо ще раз і в останнє, що з днем 17 І. 1929 р. „Український Голос“ перейшов силою контракту купна і продажі на виключну власність нового видавця, служить і послідовно далі служитиме ідеї української націоналістичної орґанізованости, і що попередній власник не має у відношенню до „Українського Голосу“ жадного впливу ані теж підстав для якоїнебудь фактичної чи формальної інґеренції.

Редакція „Українського Голосу.“

ЮВІЛЕЙ МИТРОПОЛИТА ШЕПТИЦЬКОГО. — Дня 14. грудня Митрополит Андрей Шептицький розпочав 30 рік своєї діяльности і влади на митрополичому престолі. Історія української церкви від найдавніщих її часів знає дуже мало таких церковних Достойників, які поклалиб такі великі заслуги для своєї церкви і нації, як саме Високодостойний Ювілят. Тому-то святковання ювілею Митрополита Андрея Шептицького — це пошановання в Його особі найкращих і найблагороднiщих почувань душі нашої Нації. Розуміє це наше Громадянство і тому святковання ювілею носить дуже торжественний характер.

Пакости друкарського чортика. — До попереднього (2-го) числа „Українського Голосу“ закрався пакосний друкарський чортик і наробив богато збитків. Ось так в статті *„Рівнання на найнище“* складач вискладав разом з текстом ... пояснюючу замітку автора, призначену на маргінесі скрипту для орієнтації самогож-таки складача! Речення „... (на другій сторінці З. П!) — ... є в тексті зайве і до статті цілком не відноситься. — Ще гірше трапилось в *„Отвертім листі до п. посла Дмитра Паліїва“*, де одно недоглянуте в коректі слово, змінило зміст речення в щось цілком протилежне. Замість „... я, як відповідальний за „Український Голос“ лишив справу виясняти...“ повинно бути: ... я, як відповідальний за „У. Г.“ — *рішив* справу вияснити...“ і т. д. Дуже нелаcompletely ласкаво обійшовся цей чортик також з відомою анґлійською говіркою, вжитою в цему-ж „отвертому листі“. Замість: „last, brit not least“ — повинно бути: „last, *but* not least“.

Пожертви. — Пан К. Сасик з Борислава зложив в „У. Г.“ 150 зол. на розсилку Різдвяного числа „Українського Голосу“ незаможним студентам і 100 зол. на студентську бібліотеку у львівськім „Академічнім Домі“. Жертводавцеві — щира подяка! — Ред.

Всім Читачам „Українського Голосу“ до відома! Після звинення торговельних аґенд Акційною Спілкою „Полотно“ у Львові, та в наслідок ліквідації тоїж Спілки, яка досі скуповувала серед українського селянства повісмо, клочча, пряжу та міняла їх на селянську мануфактуру і всілякі матерії, — **відкрито у Львові нову українську ткальню і. склад мануфактури під фірмою „ГОСПОДАР“.**

Управителем цеїж фірми є довголітний співробітник бувшої Акційної Спілки „Полотно“ — ґр. Іван Завадка.

Звертається увагу всіх заінтересованих Громадян, щоби, збуваючи свій продукт, піддержували усіми засобами нове підприємство **і тільки до фірми „Господар“ пересилали назбиране клочча, повісмо, пряжу ітп., в обмін за всілякі інші готові товарі.**

Солідна і фахова управа нової фірми „Господар“ — ручить за найкориснішу і найбільш совісну обслугу для всіх своїх доставців.

Піддержуйте рідну торговлю і промисл! Не вірте облесним словам ріжних чужих, ворожих нам відозв і обіцянок!

Пожежа в Коропужі. В Коропужі рудецького повіту загорівся дім Ілька Матвейка, а від нього перекинувся вогонь на сусідні господарства. Згоріло 5 домів, 4 стайні і 6 стоділ.

Папуги розсадником небезпечної пошести. В цілій Німеччині, а з окрема в Берліні шириться небезпечна пошесть, яку, як провірили лікарі, привезли з собою спроваджувані до Німеччини папуги з Арґентини. Богато людей хоріє дивною недугою, що нагадує тиф, а в самому Берліні умирає денно від неї пересічно шість осіб. Всі нові транспорти папуг, що надійшли до гамбурської пристані, підлягають ветеринарійно-лікарським оглядинам і очевидно ніхто цих папуг не хоче приняти. Недуга ця має бути дуже заразлива і легко перекидається з одної місцевости до другої. Ґазети доносять, що в Італії захоріло вже кількадесять осіб на цю недугу, а кілька осіб вже померло. Показалося, що заразки недуги привезли спроваджені з Бразилії папуги.

Малпяча недуга. В німецькій місцевости Стелле захоріло сім осіб на незнану лікарям недугу, а в тому числі дві особи померло. Досліди лікарів виявили, що розсадником цеї незнаної досі недуги є малпа, яку спровадили до цеї місцевости з горячих полудневих країв. Цікаво лише чому якраз Німеччину “ущасливлює“ хтось хорими малпами і папугами.

Світ перевертається до гори ногами. Зимові місяці у нас нагадують радше весну. Тому не диво, що в деяких місцевостах зачали селяне орати. Появилися теж жайворонки по полях. І не знати, чи вони поспішились прилетіти тому, що селяне зачали орати, чи селяне зачали орати тому, що появилися жайворонки. Так чи інакше: у нас пахне весною, а в еспанському Мароко в Африці взялася зима і морози не на жарти. Дикі звірі, що не привикли до таких морозів, втікають масово на полудне. Та разом у них кепський нюх, бо вони повинніби втікати на північ. — Про великі морози доносять з Ню-Йорку. В часі цих морозів згинуло з холоду поверх 100 осіб.

Заходом Кружка Рідної Школи в Перемишлі відбудуться В ВЕЛИКІЙ САЛІ НАРОДНОГО ДОМУ

ВЕЛИКІ МАСКОВІ ВЕЧЕРНИЦІ

дня 1. лютого 1930 р. Початок о год. 9. вечером. Вступ на салю і на ґалерію 3 зол. Академ. молодь 1 зол. 50 с. лиш за запрошеннями, які можна набути в канцелярії Рідної Школи між 10 а 1 передпол.

Надіслане.

ЖЕНЩИНИ! *Дуже багато женщин терпить на внутрішнє обірвання, яке буває звичайно по пологах, з тяжкої праці, з подвигання і багато инших причин. Отже женщина буде цілком певно здорова, охоча до життя і праці, коли спровадить спеціяльний бандаж проти внутрішного обірвання.*

При замовленню треба подати міру в сентиметрах або ниткою 1) в пасі, 2) навколо через черево, 3) навколо під черевом, потім зріст (низкий, високий чи середний) кількість перебутих пологів. Треба описати чи є нестравність шлунку, утиск і болі, що тягнуть в середину, біль в крижах, плечах і під лопатками, біль в підчеревю або в пахвині, біль ноги одної або обох і т. д. Все докладно описати і з цілим довірям спровадити бандаж або спеціяльний пас черевий на ґумах, приряджений і доповнений відповідною пельотою приспосібленого до роду терпіння. Ціна від 25 до 45 зол., надзвичайної конструкції ціна дороща.

В терпіннях і хоробах з причини внутрішного обниження або обірвання і шлунку, кишок, матиці і нирок жадні ліки не помагають, а тільки хвилево успокоюють болі. Одиноким же ліком крім операції є застосовання бандажи, набутого у спеціяліста-бандажиста.

М. Л. Полячек в Самборі N. 20 а.

Рівнож і для мужчин достарчується спеціяльні паси проти обниження шлунку, нирок і кишок. Бандажі пропуклинові засмотрують найбільші і застарілі руптури пупка, черева, пахвини та усунення вділ. — Пончохи ґумові проти жиляків і спухненню ніг. — Ґумові мочники для ослаблених на пухир мужчин і жінок до ужиття підчас ходу, праці, подорожі і в часі спання. — Простодержачі і коректори проти згорбленню і скривленню хребта. Протези штучних рук і ніг для калік і ампутованих.

В справах публичних **уділяю порад** особисто в понеділки і пятниці в год. 11 — 1 в полудне.

Посол Др. В Загайкевич.

Видає і за редакцію відповідає Зенон Пеленський. З друкарні Кнолера і Сина в Перемишлі.